

JOANNA TROĆ

ur. 1929; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt Akcja Reinhardt - w kręgu Zagłady, okupacja niemiecka, Żydzi, getto w Lublinie, likwidacja getta

Likwidacja lubelskiego getta

Pamiętam [jak było likwidowane getto]. Przyjechali... I... wszyscy spali i nie wolno było podglądać... przede wszystkim były okna... Każde okno było zaciemnione. Tak. Nie wolno było mieć niezaciemnionych okien. [Zaciemniało się] papierem. Można było kupić specjalny papier do zaciemnienia. I robiło się takie rolety i zaciemniało się. Tylko to musiało być tak zaciemnione, żeby ani światło nie przeszło. A na ulicach też nie było światła. No ale ja podglądałam. Pewnie, że podglądałam. Pan wie, jak ja byłam strasznie taka ciekawska. Wszędzie wlaźłam tam, gdzie diabeł nie może. I taka zostałam, już do starości taka zostałam. Wszystko mnie ciekawi.

[Co widziałam?] No widziałam jak Niemcy tam chodzili, ale tam było ciemno, no to co mogłam [widzieć]. Tam nic nie można po ciemku zobaczyć. Jak było ciemno. W dzień to było cicho, spokojnie. Tam Żydzi chodzili, sprzedawali co mieli. Za kawałek chleba. Za kawałek chleba można było kupić złoty pierścionek.

To chyba była jesień. To tak prędko nie poszło. To było w nocy. Nie tylko w nocy, ale i w dzień też. Przyjechały budy tak zwane, takie samochody ciężarowe obudowane albo takie samochody ciężarowe i wchodzili. Pisk, wrzask, pisk, płacz, więcej nic. W dzień to już widziałam. Widziałam. Widziałam jak... jak tego... to raz tylko widziałam transport... jak tam tego. A później już nie chciałam patrzeć na to. Ja płakałam, proszę pana. Ja przeżywałam to. Ja to jako dziecko przeżywałam, proszę pana, to wszystko.

Jak zlikwidowali getto, to było cicho, proszę pana. Bo to już zaraz na drugi dzień, to już Niemcy Polaków tutaj pchali. O tutaj była... po tej stronie, co my mieszkamy, to już Polacy mieszkali. Bo tam była dzielnica niemiecka. To stamtąd wszystkich wyładowywali tutaj. A tam po drugiej stronie, gdzie to już jest ta szosa, prawda, to już było getto. Jeszcze było getto.

Data i miejsce nagrania	2013-11-20, Lublin
Rozmawiał/a	Marek Nawratowicz
Transkrypcja	Elżbieta Graboś
Redakcja	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"